

Program Edukacyjny
Muzeum Twierdzy Kostrzyn
dla uczniów
Gimnazjum

Wykonał:
Jerzy Dreger

1. Założenia

Podstawowym celem działalności edukacyjnej Muzeum Twierdzy Kostrzyn jest przybliżanie wiedzy na temat dziejów Twierdzy i Miasta Kostrzyn na przestrzeni dziejów. Równoległe, za pomocą informacji na temat dziejów Miasta i Twierdzy, zamierzamy kształtować tożsamość lokalną i poczucie przynależności do społeczności mieszkańców Miasta i regionu, trwającej na przestrzeni wieków.

Z tego głównego celu działalności Muzeum, wypływają cele przyświecające Programowi Edukacyjnemu MTK. Nasze podstawowe cele to:

- Kształtowanie świadomości historycznej miejsca zamieszkania
- Kształtowanie patriotyzmu lokalnego u dzieci i młodzieży
- Rozpowszechnianie wiedzy na temat dziejów miasta
- Kształtowanie więzi świadomości pomiędzy mieszkańcami miasta różnych epok
- Rozbudzenie zainteresowania naukami historycznymi
- Zapoznanie z warsztatem pracy źródłoznawczej.
- Harmoniczne współdziałanie w kształceniu młodzieży przy założeniach obowiązującej podstawy programowej.

Uczniowie otrzymają możliwość zapoznania się z poszczególnymi etapami historii swojego miasta. Wybrane fragmenty historii zostały przygotowane w formie tematycznych jednostek lekcyjnych. Nauczyciel przedmiotu historia może swobodnie dobierać sobie jednostki lekcyjne z programu i jednocześnie oferty Muzeum jako integralne części procesu kształcenia. Czas trwania lekcji został określony na około 45 minut, jednakże w imię konkretnych potrzeb może być modelowany.

Jednostki lekcyjne zostały oparte o pracę z różnymi typami źródeł związanymi z dziejami Kostrzyna. W większości są to znaleziska z terenu miasta i okolic będące niezastąpionymi świadectwami historii miasta. W ramach programu, Muzeum stara się również upowszechnić swoje zasoby archiwaliów – map, planów, zdjęć, filmów i innych źródeł dotyczących historii miasta. Praca z nimi w formie warsztatów byłaby zasadniczym elementem każdej lekcji muzealnej.

Muzeum Twierdzy Kostrzyn oferuje również przy współpracy ze szkołami realizowanie projektów edukacyjnych zaplanowanych do realizacji szczególnie na poziomie edukacji w gimnazjach. Ze swojej strony Muzeum oferuje dostęp do własnej bazy źródłowej, pomoc w doborze tematów, pomoc w etapie realizacji projektów. Proponowane tematy projektów:

- Kostrzyński garnizon
- Kostrzyńskie dworce kolejowe
- Kostrzyńskie kościoły
- Kostrzyńskie mosty
- Inne.

2. Lista lekcji

- Pradzieje Kostrzyna – epoka kamienia w Kostrzynie i okolicach
- Pradzieje Kostrzyna - kultury mogiłowa i łużycka w Kostrzynie i okolicach
- Słowianie , Wikingowie i Sasi – wczesne średniowiecze w Kostrzynie
- Od grodu do miasta – Kostrzyn przedlokacyjny
- Zakonnicy w Kostrzynie – Kostrzyn jako własność zakonów rycerskich
- Średniowieczne społeczeństwo – siedziba biskupów lubuskich w Górzycy
- Kolonizacja średniowieczna – lokacja Kostrzyna
- Zabytki kultury średniowiecznej w Kostrzynie i okolicach
- Jan z Kostrzyna – początki Twierdzy oraz rządu Jana
- Wojna trzydziestoletnia – Kostrzyn w wieku XVII
- Fryderycjańskie czasy – Kostrzyn doby reform Fryderyka Wilhelma I
- Wielki czas – wojny doby Fryderyka Wielkiego
- Napoleoński zamęt – Kostrzyn w czasach wojen napoleońskich
- Miasto kolei i żołnierzy – rozwój Kostrzyna w XIX wieku
- Wielka wojna – Kostrzyn i kostrzynianie w I wojnie światowej

3. Rozkład materiału

Nr	Temat lekcji	Cele edukacyjne	Cele wychowawcze	Środki dydaktyczne
1	Pradzieje Kostrzyna – epoka kamienia w Kostrzynie i okolicach	- Zaprezentowanie kultur archeologicznych Kostrzyna i okolic epoki kamienia -Zapoznanie z najważniejszymi stanowiskami archeologicznymi Kostrzyna i okolic	- Kształtowanie postawy tożsamości lokalnej - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej	- projektor - ekran - komputer - plany archeologiczne - zdjęcia ze stanowisk archeologicznych - wybrane znaleziska

		<ul style="list-style-type: none"> - zilustrowanie życia codziennego ludzi prahistorycznych - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z odpowiednimi obiektami archeologicznymi lub archiwalnymi – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 		archeologiczne
2	Pradzieje Kostrzyna - kultury mogiłowa i łużycka w Kostrzynie i okolicach	<ul style="list-style-type: none"> - Zapoznanie z ramami historycznymi wybranych kultur archeologicznych - Zaprezentowanie zasięgu terytorialnego wybranych kultur - Zaprezentowanie najważniejszych stanowisk archeologicznych wybranych kultur - Zobrazowanie życia codziennego ludności wybranych kultur - objaśnienie zwyczajów grobowych wybranych kultur - Prezentacja zdjęć ze stanowisk archeologicznych (gł. Górzycy i Kostrzyn) - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z odpowiednimi obiektami archeologicznymi lub archiwalnymi – kształtowanie 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła historyczne (znaleziska archeologiczne, zdjęcia obiektów i ze stanowisk) -mapy stanowisk archeologicznych

		umiejętności pracy ze źródłem historycznym		
3	Słowianie , Wikingowie i Sasi – wczesne średniowiecze w Kostrzynie	<ul style="list-style-type: none"> - Wyjaśnienie znaczenia wieloetnicznej genezy okolic - Prezentacja poszczególnych grup ludnościowych - Zobrazowanie ścierania się wpływów Państwa Pierwszych Piastów, Cesarstwa Niemieckiego, Duńczyków z Jomsborga – bitwa pod Cedynią - Wskazanie możliwej lokalizacji grodu wczesnośredniowiecznego oraz osady w widłach Warty i Odry - Przedstawienie życia codziennego we wczesnym średniowieczu - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wybranymi znaleziskami archeologicznymi – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Kształtowanie postawy tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - wybrane znaleziska archeologiczne -mapy stanowisk archeologicznych - materiały audiowizualne
4	Od grodu do miasta – Kostrzyn przedlokacyjny	<ul style="list-style-type: none"> - Zarysowanie przedziału czasowego - Zaprezentowanie rywalizacji Królestwa Polskiego i Marchii Brandenburskiej o Kostrzyn i okolice - Wyjaśnienie przyczyn odpadnięcia Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej miejsca - Kształtowanie postawy tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - wybrane znaleziska archeologiczne - fotografie prac wykopaliskowych - wybrane mapy historyczne - wybrane

		<p>Lubuskiej od Królestwa Polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zobrazowanie hipotetycznego wyglądu i zasięgu terytorialnego przedkolacyjnego Kostrzyna - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 		<p>fragmenty źródeł</p>
5	<p>Zakonnicy w Kostrzynie – Kostrzyn jako własność zakonów rycerskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zaprezentowanie chronologii stanu posiadania zakonów rycerskich w Kostrzynie - Wyjaśnienie przyczyn donacji na rzecz zakonów - Przedstawienie odmian zakonów rycerskich władających Kostrzynem - Ukazanie położenia zamku i jego prawdopodobnego wyglądu -Zaprezentowanie najważniejszych znalezisk archeologicznych wczesnośredniowiecznych z terenu miasta i okolic - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych ze źródłami ikonograficznymi oraz znaleziskami archeologicznymi – kształtowanie umiejętności pracy ze 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej miejsca - Kształtowanie postawy tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - ekran - projektor - komputer - ikonografia dotycząca okresu - znaleziska archeologiczne - plan miasta wybranego okresu

		źródłem historycznym		
6	Średniowieczne społeczeństwo – siedziba biskupów lubuskich w Górzycy	<ul style="list-style-type: none"> - Zaprezentowanie ram chronologicznych istnienia siedziby biskupów - Przedstawienie „drabiny feudalnej” – hierarchicznej struktury średniowiecznego społeczeństwa - zilustrowanie zasięgu terytorialnego diecezji lubuskiej - Przedstawienie pocztu „górzyckich” biskupów lubuskich - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem materiałów ikonograficznych oraz znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne - znaleziska archeologiczne - źródła pisane
7	Kolonizacja średniowieczna – lokacja Kostrzyna	<ul style="list-style-type: none"> - Wyjaśnienie przyczyn kolonizacji średniowiecznej - zaprezentowanie procesu powstawania miasta na przykładzie Kostrzyna - zilustrowanie problemu lokacji Kostrzyna - przedstawienie typowego układu średniowiecznego miasta w odniesieniu do Kostrzyna 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej - Kształtowanie świadomości wartości pracy w rozwoju społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne - znaleziska archeologiczne - źródła pisane - źródła kartograficzne

		<ul style="list-style-type: none"> - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem materiałów ikonograficznych oraz znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 		
8	Zabytki kultury średniowiecznej w Kostrzynie i okolicach	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie najważniejszych zabytków średniowiecza w Kostrzynie i okolicach - przedstawienie krótkiego „życiorysu” obiektów - omówienie na podstawie ukazanych zabytków cech charakterystycznych stylu romańskiego oraz gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne - materiał fotograficzny
9	Jan z Kostrzyna – początki Twierdzy oraz rządy Jana	<ul style="list-style-type: none"> - Przedstawienie sylwetki margrabiego Jana i jego rodowodu - Omówienie rządów Jana jako administratora i organizatora wyprzedzającego swoją epokę - Wyjaśnienie przyczyn podjęcia decyzji o założeniu Twierdzy - Scharakteryzowanie procesu powstawania Twierdzy w wieku XVI (gł. Za życia margrabiego Jana) - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych ze źródłami ikonograficznymi i archeologicznymi – 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej - Podkreślenia znaczenia pracy dla rozwoju społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne oraz archiwalne - źródła archeologiczne - źródła kartograficzne

		kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym		
10	Wojna trzydziestoletnia – Kostrzyn w wieku XVII	<ul style="list-style-type: none"> - Omówienie okoliczności i przyczyn wybuchu wojny trzydziestoletniej - Scharakteryzowanie stosunku Marchii Brandenburskiej do konfliktu - Przedstawienie przebiegu działań wojennych w okolicach Kostrzyna - Przedstawienie wpływu wojny trzydziestoletniej na miasto i mieszkańców - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych ze źródłami ikonograficznymi i archeologicznymi – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej - Kształtowanie wartości humanistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne oraz archiwalne - źródła archeologiczne - źródła kartograficzne
11	Fryderycjańskie czasy – Kostrzyn doby reform Fryderyka Wilhelma I	<ul style="list-style-type: none"> - Wyjaśnienie przyspieszonego rozwoju miasta na początku wieku XVIII - Przedstawienie wpływu reform Fryderyka Wilhelma I na rozwój miasta - Przedstawienie przemian miasta w trakcie panowania Fryderyka Wilhelma I - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych ze źródłami ikonograficznymi i archeologicznymi – 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej - Podkreślenia znaczenia pracy dla rozwoju społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne oraz archiwalne - źródła archeologiczne - źródła kartograficzne

		kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym		
12	Wielki czas – wojny doby Fryderyka Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> - Opisanie pobytu w Kostrzynie Fryderyka Wielkiego i jego nauki - Przedstawienie wpływu rządów Fryderyka Wielkiego na rozwój miasta - Przedstawienie wpływu wojny siedmioletniej na miasto – spalenie przez Rosjan oraz bitwa pod Sarbinowem i pod Kunowicami - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem źródeł ikonograficznych , kartograficznych i znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Krzewienie wartości humanistycznych - Podkreślenia znaczenia pracy dla rozwoju społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer -źródła ikonograficzne oraz archiwalne - źródła archeologiczne - źródła kartograficzne
13	Napoleoński zamęt – Kostrzyn w czasach wojen napoleońskich	<ul style="list-style-type: none"> - Przedstawienie okoliczności poddania Twierdzy w roku 1806 - Zarysowanie najważniejszych wydarzeń z czasów okupacji francuskiej - Zilustrowanie pobytu w Kostrzynie 5 Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego - Objasnienie przyczyn które doprowadziły do zamknięcia Twierdzy w 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer -źródła ikonograficzne oraz archiwalne - źródła archeologiczne -źródła kartograficzne

		<p>blokadę w roku 1813</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scharakteryzowanie przebiegu blokady Kostrzyna - Przedstawienie skutków wojen napoleońskich dla Kostrzyna - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem źródeł ikonograficznych , kartograficznych i znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 		
14	Miasto kolei i żołnierzy – rozwój Kostrzyna w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - Przypomnienie przyczyn zahamowania rozwojowego miasta u początków wieku XIX - Zarysowanie szczególnego znaczenia kolei i garnizonu dla rozwoju miasta - Przedstawienie głównych gałęzi przemysłu w mieście - Scharakteryzowanie przebiegu rozbudowy miasta i jej kierunków - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem źródeł ikonograficznych oraz znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie tożsamości lokalnej - Podkreślenia znaczenia pracy dla rozwoju społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne - źródła archiwalne - znaleziska archeologiczne - źródła kartograficzne

15	Wielka wojna – Kostrzyn i kostrzynianie w I wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> - Przypomnienie przyczyn wybuchu I wojny światowej - Przedstawienie jednostek kostrzyńskiego garnizonu walczących na frontach I wojny światowej - Zaprezentowanie ekwipunku i uzbrojenia żołnierzy niemieckich z kostrzyńskiego garnizonu oraz ich przeciwników - Wyjaśnienie problemu rekonwalescentów – rannych żołnierzy wracających z frontu na leczenie - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem źródeł ikonograficznych oraz znalezisk archeologicznych – kształtowanie umiejętności pracy ze źródłem historycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie świadomości historycznej - Kształtowanie wrażliwości historycznej - Krzewienie wartości humanistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - projektor - ekran - komputer - źródła ikonograficzne - znaleziska archeologiczne
----	--	--	---	--